

Privatizacija je pljačka: Za kolektivizaciju i radničko samoupravljanje

Privatno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju je svetinja kapitalističkog sistema, koja omogućava jako malom broju pojedinaca da se bogate preko leđa radničke klase. Kapitalisti poseduju firme a radnici samo sopstvenu radnu snagu i mogućnost da je prodaju kapitalisti u zamenu za platu.

Iz ugla kapitalista, sva proizvodna sredstva, u svim industrijskim granama, treba da budu u privatnim rukama. Ako su u vlasništvu države, ili pod direktnom kontrolom radnika, što je anarhistički ideal kojem težimo, onda kapitalisti ne ubiru višak vrednosti i ne profitiraju. Sve osim privatne svojine je gubitak potencijalnog profita iz ugla kapitaliste.

Zato se kroz koncept privatizacije, legalizovanom pljačkom, otima deo po deo nekadašnje javne svojine u onim državama u kojima postoje njeni ostaci.

Privatizacija uvek funkcioniše na sličan način. Organizovanim delovanjem kapitalističkih kartela se delovi javnog sektora dovode u situaciju finansijskih gubitaka, ulazak u dugove i stvaranja opšte slike neefikasnosti i neodrživosti. Tada se država u dogovoru sa kapitalistima postavlja kao spasilac koji predlaže da se privatizacijom firma preda u privatne ruke, uglavnom za cenu koja je daleko ispod stvarne vrednosti dotične firme.

Neoliberalna privatizacijska mantra nas ubeđuje kako privatno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju povećava efikasnost i kvalitet proizvoda i usluga.

Nakon prelaska u privatne ruke, firma se često rasparčava i rasprodaju se profitabilni delovi, sirovine, i radna oprema, a

radnici se otpuštaju uz nikakve ili bedne otpremnine. U drugoj opciji se firma transformiše uplivom privatnog kapitala i preko sumnjivih političkih veza dobija povlašćene poslovne ugovore, nastavlja da pruža usluge ili proizvodi slične proizvode kao i pre, ali po daleko većoj tržišnoj ceni.

To je ta famozna efikasnost u koju nas kapitalisti ubeđuju. Efikasnost vođena privatnim interesom kapitaliste da maksimizuje profit.

Na taj način, kroz privatizaciju recimo zdravstvenog sektora ili elektroprivrede, radnička klasa dolazi u situaciju da plaća astronomske cene za zdravstvenu negu ili struju, kao što je to slučaj u SAD-u, gde su ključni infrastrukturni sektori u privatnim rukama. Kapitalisti naravno nikad ne razmišljaju o tome da li radni narod može da priušti njihove usluge i proizvode, već cene formiraju po neoliberalnim tržišnim pravilima ponude i potražnje.

Računaju da ako je nekome zaista potrebno recimo lečenje, da će dati sve što ima kada je u pitanju zdravlje – pa tako imamo privatne bolnice u kojima pregledi specijalista koštaju kao dobar deo prosečne radničke plate.

Klasna solidarnost ne smatra da je vlasništvo države nad javnim sektorom samo po sebi garant rada u interesu radničke klase, ali znamo da predajom javne svojine u private ruke prestaje svaka mogućnost javne kontrole tih preduzeća. Da bismo razumeli zašto kao anarhisti branimo javni sektor od privatizacije, potrebno je da detaljnije razjasnimo šta on podrazumeva.

Javna svojina se danas razume kao državni sektor, bilo iz perioda realsocijalizma ili iz perioda posleratnog kapitalizma kada je vladajuća klasa bila primorana na uvođenje i održavanje opsežnih socijalnih mera radi društvenoekonomskog oporavka u mnogim ratom razorenim evropskim zemljama.

Takođe, u mnogim zemljama Latinske Amerike u kojima su u nekom

periodu u poslednjih 70 godina na vlasti bili socijalisti ili socijaldemokrate postoje značajni ostaci javne svojine, kao i u pojedinim zemljama jugoistočne Azije. Ovo je sve potencijalan plen za kapitaliste.

Kada govorimo o Srbiji, javna svojina ima vrlo specifično istorijsko nasleđe, koje je jedinstveno u celom svetu. Naime, kada je nakon pobede u Narodnooslobodilačkoj borbi formirana Federativna narodna republika Jugoslavija, ustavom iz 1946. zemlja, prirodna bogatstva i sredstva za proizvodnju proglašena su "opštenarodnom" svojinom kojom upravlja država, slično kao u SSSR-u.

Nakon političkog sukoba između SFRJ i SSSR-a 1948. u Jugoslaviji se uvodi Zakon o samoupravljanju (Osnovni zakon o upravljanju državnim privrednim preduzećima i višim privrednim udruženjima) 1950. godine.

Ovim zakonom se uvodi samoupravljanje karakteristično za SFRJ, kojim se napravio otklon od centralnog državnog upravljanja. Javna preduzeća više nisu bila formalno državna nego društvena, a radnici su preko radničkih saveta dobili priliku po prvi put u istoriji na ovim prostorima da direktno upravljaju proizvodnjom.

Jedan od faktora koji je doprineo ovom demokratskom iskoraku u odnosu na sve ostale zemlje realsocijalizma je bilo i iskustvo mnogih partijskih rukovodilaca KPJ u socijalnoj revoluciji u Španiji, gde su iz prve ruke videli rezultate anarhističke kolektivizacije radnih mesta i radničkog samoupravljanja na delu.

Ovo je delovalo kao veliki iskorak ka stvaranju komunističkog društva u Jugoslaviji. Ipak, zbog prirode autoritarne vladavine Komunističke partije Jugoslavije, koja je putem razgranatog sistema državne represije, nadzora i stroge hijerarhijske kontrole svih segmenata društva upravljala državom, radničko samoupravljanje je u velikoj meri ostalo

mrtvo slovo na papiru.

Istina je da su radnici imali direktan uticaj na mnoga pitanja unutrašnjeg uređenja i poslovanja privrednih struktura u kojima su radili, ali nikada nisu imali punu kontrolu nad upravljanjem firmi. Ovaj ključni element kontrole nad sredstvima za proizvodnju je uvek ostao pod posrednom ili neposrednom kontrolom KPJ, koja je bila duboko infiltrirana u radne kolektive i predstavljala nevidljivu hijerarhiju koja vodi računa da radnički saveti deluju u interesu partije.

Uprkos svim manama, javna svojina u SFRJ je omogućila radničkoj klasi da u praksi upozna mogućnost direktnog upravljanja sredstvima za proizvodnju. Javna svojina u Jugoslaviji bila je jedinstveni koncept u kojem je vlasnik bilo "celokupno društvo", a država regulator.

Reforme krajem 1980-ih i početkom 1990-ih, koje su bile uvod u restauraciju kapitalizma u Jugoslaviji, transformisale su društvenu u državnu svojinu, i izbacile društvo kao vlasnika nad javnim dobrima. Ovo je kasnije omogućilo početak privatizacije, koja je počela u Srbiji još 90ih za vreme vlasti Slobodana Miloševića, a koja je eskalirala dolaskom vlade DOS-a i Zorana Đinđića na vlast nakon 5. oktobra 2000. godine.

Užas privatizacijske pljačke koji danas živimo, a u kojem vlast SNS-a najavljuje transformaciju a zatim i gotovo sigurnu [privatizaciju 142 javna preduzeća](#) je uvod u finalni čin 30+ godina kapitalističke otimačine javne svojine koju je radnička klasa izgradila nakon Drugog svetskog rata.

Borba protiv privatizacije nije borba za odbranu države od privatnog kapitala, koji svakako idu ruku pod ruku. Država je servis za ispunjavanje interesa kapitalista. Ključni razlog zašto je borba protiv privatizacije nužna jeste sprečavanje prelaska esencijalne infrastrukture u privatnu sferu, pošto po kapitalističkom zakonu ne postoji nikakav način da se radnička

klasa meša i primora privatne vlasnike da recimo ne dižu cene struje, lekova, vode, ili hrane.

Po tome kako su velika prehrambena javna preduzeća poput Pekabete i njeni delovi, Imlek i Frikom završili u privatnim rukama, možemo videti šta se dešava kada kontrolu nad proizvodnjom hrane preuzme privatni kapital. Danas je hrana u Srbiji među najskupljom u čitavoj Evropi.

Ako ćutimo i dozvolimo da se preostala javna preduzeća privatizuju, vrlo uskoro ćemo se probuditi u društvu u kojem će sve, od vode koju pijemo, do šuma, planina, zdravlja, struje, i obrazovanja biti u privatnim rukama. U takvom društvu formiranje cena apsolutno svega će biti prepušteno kapitalistima i ogromna većina radničke klase neće biti u stanju da priušti elementarne potreštine.

Cene svega su već previsoke u našem društvu, ali njihovu skupoću ne osećaju kapitalisti već radnici i radnice. Jedina stvarna alternativa kapitalističkom sistemu u kojem se privatizacija smatra progresivnom pojavom jeste izgradnja slobodarskog, komunističkog društva koje neće stati tamo gde su u SFRJ sprečili radnike da zaista primenjuju samoupravljanje u praksi.

Mi smatramo da je nužno ići do kraja, i staviti kontrolu nad svim sredstvima za proizvodnju u ruke radničke klase, putem direktnodemokratskih radničkih zborova na radnim mestima.

Da bismo imali šanse da se [suprotstavimo napadima vladajuće klase na ostatke javne svojine](#) a zatim krenemo u kontraofanzivu društvene kolektivizacije, nužno je da se povezujemo i organizujemo u svojim zajednicama kroz direktnodemokratske kolektive i zborove.

Svaka politička organizacija, partija, ili pokret koji tvrdi da je protiv privatizacije bez da se zalaže istovremeno za izgradnju antikapitalističke alternative i kolektivizaciju radnih mesta se samo vodi oportunizmom a ne interesom radničke

klase.

Pridruži nam se u borbi protiv privatizacijske pljačke i hajde da zajedno gradimo slobodarski pokret radnog naroda koji će se boriti za radničku samoupravu na svim nivoima društva.